

**SISMANOGLIO
MEGARÒ**

ΤΟΠΙΚΑ ΕΘΡΤΟΛΟΓΙΑ

Πρὸ τριάκοντα καὶ ἑνὸς ἐτῶν—ἀκριβῶς τῇ 23 Ἰανουαρίου καὶ τῇ 13 Μαρτίου 1896—εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Φιλολογικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Σύλλογον διετύπωσα τὴν γνώμην ὅτι ὁ παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει Συναξαριστὴς ἦτο, κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ μορφήν, ἡ συλλογὴ τῶν θρησκευτικῶν πανηγύρεων τῆς Ἐκκλησίας Κιβέλεως ἐν ἀκριβεῖ τούτων ἀναγραφῇ, μερικώτερον δὲ συναξαριστὴς τῆς περιουμένου τοῦ Στουδίου μονῆς, τῆς ἐν τῇ τότε πρωτεύουσῃ τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, ἐπιβληθεὶς εἰς τὴν ἕλην ὀρθόδοξον Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν. Ἐπὶ τὴν ἰδέαν ταύτην ὑπεστήριξα τότε μετὰ τινος συστολῆς διὰ τὸ πρωτοφανὲς τῆς θεωρίας. Ὁ τὸν πρόλογον ἀναγινώσκων τοῦ «Βυζαντινοῦ Ἐθροτολογίου» μου (ἐν Κιβέλει, 1899 εἰς σελίδας ἐκτετεινομένου 320 διστίχλους) ἀνευρίσκει διατυπωμένην τὴν γνώμην ὅτι: ἐκάστη μονή, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ κράτους, πολλῶν μᾶλλον ἐκάστη διοίκησις ἐκκλησιαστικὴ, εἶχε, καὶ δικαιοῦται νὰ ἔχῃ, πάντοτε, καὶ πρότερον, καὶ σήμερον, ἑορτὰς ἰδίας ἐπὶ μνήμῃ μνήμης ἀξίων γεγονότων, ἢ πρὸς τιμὴν ὁσίων ἀνδρῶν καὶ μαρτύρων ἢ νὰ ἔχῃ ἀκολουθίας ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς ταύταις, καὶ τυπικὰ τελετῶν ἰδία, ἀλλὰ καὶ εὐχολόγια ἰδία, οὐδαμῶς παρενοχλουμένη εἰς τοῦτο ὑπὸ τῶν ἀγχιπερμόνων ἐπισκόπων, πολλῶν μᾶλλον ὑπὸ τῶν μακρὰν αὐτῆς κατοικούντων.

Ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν ταύτην διεκήρυξε τὸ Πατριαρχεῖον Κιβέλεως, συμφρονούντων καὶ τῶν λοιπῶν, ἐνενήκοντα πρὸ ἡμῶν ἔτη ὅτε τῇ 1837 δύο πατριάρχαι εὐσεβεῖς καὶ πολυμαθέστατοι, Γρηγόριος ΣΤ' ὁ μνήμης ὁσίας καὶ Κωνσταντῖος Α', ὁ τότε σχολάζων, διώρθωνον τὸ Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας, ἀσχοληθέντες εἰς τοῦτο καὶ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος, δεσποτικῶν τινῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν μετὰ πανηγύρεων ἱερῶν συμπιπτουσῶν διέ-

ταξαν τὸν πανηγυρισμὸν ὡς ἐν πόλεσιν ἔπρεπε νὰ γίνηται. Ἄλλ' ἀπεφάσισαν οἱ συνετοὶ ἄνδρες ἐκεῖνοι ταῦτα: «Ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησία, πρὸ ἐνὸς αἰῶνος καὶ ἐντεῦθεν, ὡς παρὰ πατριαρχῶν ἀρχαίων καὶ ἀρχιερέων παρελάβομεν, κατιδοῦσα τὴν διαφωνίαν καὶ σύγχυσιν, τὴν ἀνὰ πάσας τὰς ἐν ταῖς πόλεσιν ἐκκλησίας συμβαίνουσαν, μέριμναν καὶ περὶ τῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ πανηγυρικωτάτης ἑορτῆς ἀνελάβετο· καὶ δὴ, πρὸς παῦσιν τῆς δοκούσης ἀνωμαλίας, μάλιστα ἐν ταῖς τοῦ ἀπλοῦ λαοῦ ἀκοαῖς, τοῦ μὴ κατὰ βάθος τὰ τοῦ πνεύματος ἐννοοῦντος, διετάξατο» κτλ..... «Ταῦτα δὲ μόνον διὰ τὰς ἐν πόλεσιν καὶ κώμαις ἐκκλησιαίς: τῶν μοναστηρ. τυπικῶν ἀμεταβλήτων, ἀνεπάφων, καὶ ἀμετακινήτων διαμενονῶν, διὰ τε τὸ πρὸς τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους πατέρας σέβης, καὶ διὰ τὸ διάφορον τοῦ μοναχικοῦ πολιτεύματος». Καὶ ἄλλοτε διέταξε νὰ μένωσιν ἀμετακίνητα τὰ τυπικὰ τῶν κλιτόρων αὐτῶν, ἀρχαίων ἐκείνων πατέρων» (ἰδὲ δ' ἐκδόσεως Τυπικοῦ σελ. 128 καὶ 153).

Ἐγίνωσκον ἴσως οἱ δύο Πατριάρχαι καὶ οἱ τὴν γνώμην αὐτῶν ταύτην ἀποδεξάμενοι τὰ γραφόμενα παλαιῶν χρονογράφων; Φαίνεται ὅτι οἱ πρὸ αὐτῶν ἐγίνωσκον, ἀπὸ παλαιότερων ἀκούσαντες, τὸ τοιοῦτον ἱερὸν καθεστῶς, ἑκατονταετηρίδας δέκα καὶ πέντε διαρκέσαν. Ὁ γνωστὸς ἡμῖν Μαΐουμάς ἦν ἐπίνειον τῆς Γάζης, ἀθρόον δὲ τῇ Χριστιανικῇ πίστει προσελθὼν ἐτίμησεν ὁ Μ. Κωνσταντῖνος, Κωνσταντῖαν ὀνομάσας ἀπὸ τοῦ πρώτου τῶν υἱῶν αὐτοῦ. Ὅτε, μετ' ὀλίγα ἔτη ὁ Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης ἤνωσε τῇ Μαΐουμᾷ τὴν Γάζαν, ἄρχοντές τε καὶ στρατηγοὶ καὶ τὰ δημόσια πράγματα συνεπῶς ἦσαν κοινά: «μόνα τὰ περὶ τὴν Ἐκκλησίαν εἰσέτι καὶ νῦν (361 δηλὰ γε δὴ μέχρι 420) δύο πόλεις δεῖκνυσιν· ἑκάτερα γὰρ ἰδίᾳ ἐπίσκοπον καὶ κλῆρον ἔχει, καὶ πανηγύρεις μαρτύρων, καὶ μνήμας τῶν παρ' αὐτοῖς γενομένων ἱερέων» (Σωζομένου Ἐκκλ. Ἱστ. Β', ε', Ε' γ'). Ἐώρταζον, λοιπόν, ὡς ἤθελον οἱ χριστιανοὶ κάτοικοι ταύτης καὶ ἐκείνης τῆς πόλεως, ἰδίᾳ πανη-

γύρεις ἔχοντες ἑκάτεροι, ἀφοῦ μάλιστα τῶν μερῶν τούτων οἱ κάτοικοι καθημερινῶς ἐξήλθον ἀφορμὰς πανηγύρεων, κυριώτατα δὲ οἱ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Συρίας· «φιλέορτοι δὲ φύσει σύροι—γράφει Ἡρωδιανὸς—ὧν μάλιστα οἱ τὴν Ἀντιόχειαν κατοικοῦντες, μεγίστην πόλιν καὶ εὐδαίμονα, σχεδὸν παρὰ πάντα τὸν ἐνιαυτὸν ἑορτάζουσι, ἐν τε τῇ πόλει αὐτῇ καὶ κατὰ τὰ προάστεια» (Τῆς μετὰ Μάρκον βασιλείας βιβλ. Β', ζ', 15 κατὰ τὴν ἐκδ. Νεοφύτου Δούκα). Βεβαίως ἐξηγεῖται τοιοῦτοτρόπως ἡ παράδοξος εἰς ἡμᾶς, οὐχὶ δ' εἰς τοὺς τότε φαινομένη συνήθεια τῶν τῆς Συρίας Χριστιανῶν νὰ οἰκοδομῶσι ναοὺς εἰς ὁσίους ἄνδρας ὄχι μόνον ἄρτι θνήσκοντας, ἀλλὰ καὶ πρὶν ἀποθάνωσιν. Ἐτέλουν ἐπ' αὐτοῖς ἱεράς πανηγύρεις, καὶ ἑορτῶν ἀναγραφὰς, ἢ συναξαριστὰς, εἶχον ἰδίας, οὐδενὸς τῶν ἐπισκόπων, οὐδεμιᾶς συνόδου παρεμποδιζόντων αὐτοὺς, οὐτ' ἐπιβαλλόντων εἰς τὴν δεῖνα πόλιν νὰ πανηγυρίζῃ τὸν ἅγιον τῆς παραγείτονος, ἢ τῆς προπαραγείτονος· ἡ Ἀλεξάνδρεια, λόγου χάριν, εἶχε κατὰ τὴν Ζ' ἑκατονταετηρίδα ναὸν ἁγίου Μητρά μάρτυρος, οὗ τὴν ψιλὴν μνήμην ὀφείλομεν εἰς Σωφρόνιον Ἱεροσολύμων (Διήγησις θαυμάτων κτλ. Migne τόμου ΠΖ', στ. 3464). Ἀγνοοῦνται παρ' ἑτέροις Ἐκκλησίαις, ὡς καὶ οἱ ἴσως αὐτῶ σύγχρονοι Ἀμβρόσιος καὶ Πρωτόκρητος· φιλόλογος ὧν ὁ πρῶτος πολλὴν τῇ θαυμασιωτάτῃ Ὀριγένηι προστασίαν παρέσχεν, ἐπτὰ ταχυγράφους καὶ βιβλιογράφους ἰσαριθμούς, δηλ. ἀντιγραφεῖς, συντηρῶν, κόρας τε καλλιγραφεῖν ἠσκημένας. . . . τῇ τοῦ μαρτυρίου λέγεται κοσμηθῆναι στεφάνῳ, ἅμα Πρωτοκλήτῃ πρεσβυτέρῳ» ἐμαρτύρησαν δ' ἐπὶ Μαξιμίνου τοῦ μαιφόνου, βεβαίως ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἥτις ἐθήρευσεν σχεδὸν ἀφορμὰς ἱερῶν ἑορτῶν καὶ ἐπὶ μνήμαϊς οὐκ ἀσυνήθων γεγονότων· «ἤνικα ἡ θάλασσα ὑπονοστήσασα αὐθις ἐξ ἐπιδρομῆς (ἐν Ἀλεξανδρείᾳ) τοὺς ἰδίους ὄρους παρήμειψεν, . . . ὡς καὶ ἐπὶ τῶν κεράμων θαλάττια εὐρ θῆναι σκάφη. Ἀμέλει τοι τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν τάδε συνέζη, ἣν γενέσια τοῦ σεισμοῦ προσαγορευόουσιν, εἰς ἔτι καὶ νῦν ἀλεξανδρεῖς ἐτη-

σίαν ἑορτήν ἄγουσιν, λύχνους τε πλείστους ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν καίοντες καὶ λιτὰς χαριστηρίου προσφέροντες τῷ Θεῷ, λαμπρῶς μάλᾳ καὶ εὐλαδῶς ταύτην ἐπιτελοῦσιν» | Σωζομ. ΣΤ', ε' Ζωναρᾶ βιβλ. ΙΒ', 16. Ἐγένετο δ' ὁ σεισμός ἐπὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραδάτου).

Παρέταξα εἰς τὸ «Βυζαντ. Ἑορτολόγιον» ἀποδείξεις τῆς ἐντυπιστάτου μου γνώμης ταύτης καὶ ἀπὸ πηγῶν τῆς Γ' καὶ ἀπὸ τῆς ΙΔ' ἐκκτονταετηρίδος, καὶ δύνάται τις ἐκεῖ ν' ἀνατρέξῃ· παράδοσις ἀπὸ στόματος, εἰ οὐχὶ γραπτῆ, διασωθεῖσα κατὰ καιρούς, ἐδίδασκεν ἀρχιερεῖς καὶ πατριάρχας τοῦ νέου Ἰσραὴλ ὅτι δικαίωμα μονῶν καὶ τῶν κατὰ χώραν Ἐκκλησιῶν, ὑπ' οὐδενὸς ἀμφισβητήσιμον, ὁμολογοῦσιν ὅς αἰῶνες τὸ δύνεσθαι πᾶσαν μονὴν καὶ πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν πανηγυρίζειν ὡς καὶ ὁπόταν θέλωσι μνήμης ἱεράς. Ἦδη δὲ περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΗ' ἐκκτονταετηρίδος ἔχομεν ἐντυπον μαρτυρίαν τοῦ δικαίωματος τούτου μικρὸν βιβλίον, ὅπερ κατέστητέ μοι γνωστὸν ὁ φίλτατος διδάσκαλος τῆς ἱεραῆς ἡμῶν μουσικῆς. κ. Κωνσταντῖνος Ἀλεξάνδρου Ψάχος. Ἦτιλον ἔχει τὸ Βιβλιάριον μικρότατον, ἀναπληροῦντα καὶ τὸν πρόλογον αὐτοῦ, ἐκτεινόμενον εἰς 21 στίχους, ἔχοντα δ' οὕτως: «**Ἑορτολόγιον | διὰ τὴν Βεῤῥόϊαν | τῆς Μακεδονίας**». | Ἑορτολόγιον παντότεινον περιέχον τὰς πλέον | ἐπισήμους ἑορτὰς ὅλου τοῦ χρόνου ἐξόχως, | καὶ κάποιαις, ὁποῦ κατὰ τόπους ἑορτάζον | ται, ἤγουν ἕποιοι Ἁγίου, εἶναι Ἐκκλησία | εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον πρέπει νὰ ἑορτάζῃ | ται ἐκεῖνος ὁ Ἁγιος, διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ | ἐσημείωσα ὅσαι τοιαῦται ἑορτάζονται εἰς | Βεῤῥόϊαν, καὶ ἄλλοῦ δὲν ἑορτάζονται μὲ τὸ | νὰ μὴν ἔχουν τὰς Ἐκκλησίας των, καὶ ἡμεῖς | ταις ἑορτάζομεν μὲ τὸ νὰ ἔχωμεν τὰς Ἐκ | κλησίας των, καθὼς καὶ ἄλλοῦ ἑορτάζου, | μερικαῖς, καὶ ἡμεῖς δὲν ταις ἑορτάζομεν | μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχομεν τὰς Ἐκκλησίας των, | εἶναι σημειωμέναις ἀκόμη καὶ ὅσαις ἅπαν | ταχοῦ ἑορτάζονται.

Καταστρωθὲν καὶ ἐκδοθὲν διακόπου καὶ δα | πάνοις παρὰ τοῦ

ἐκ Βερόλιας Θεοδοσίου ἱατροῦ τοῦ καὶ Κουτουνίου».

Θεοδόσιος ἱατρὸς ὁ Κουτουνίος ὁμολογεῖ ἑαυτὸν ἐργάτην τοῦ διδασκατικοῦ τούτου, δι' ἐμὲ τουλάχιστον, διβλίου, σελίδας 29 εἰς σχῆμα 16ῶν ἀριθμοῦντος. Στερεῖται, δυστυχῶς, σημειώσεως ἔτους τε καὶ τόπου ἐκδόσεως, ἀλλὰ τὰ ψηφία δεικνύουσι τυπογραφεῖον Νικολάου Γλυκῦ τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων φρονῶ ὅτι ἐξετυπώθη πρὸ τοῦ ἔτους 1800, ἴσω; δὲ καὶ πρὸ τοῦ 1790. Διότι περὶ Θεοδοσίου Κουτουνίου παρὰ Βρετῶ καὶ Ζαθίρα καὶ Δεκιδγάλλα καὶ Ἀναστασίῳ οἰκονόμῳ Ἀμπελακίων καὶ Δημητρακοπούλῳ καὶ Σάθα οὐδεμία κεῖται μνεῖα, καίτοι τῷ 1806 (μετὰ τὴν τοῦ ἀειμνήστου Ζαθίρα συγγραφήν) Ἀθανάσιος ἱερομόναχος ὁ Πάριος, εἰς τὴν «Ἐπιτομὴν τῶν θεῶν τῆς πίστεως δογματῶν» (σελ. 180, μνησκόμενος τῶν τοῦ Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ κεφαλαίων, γράφει ἐν ὑποσημειώσει: «Ἐγχειριδίον ἐστὶ τὸ ταῦτα περιέχον εἰς ὄγδον τῆς κόλλας, ἐν Βιέννῃ ἐκδομένον διὰ δαπάνης τινὸς θεροσιέως Ἰατροφιλοσόφου, τοῦνομα Θεοδοσίου, τοῦπικλῆν Κουτουνίου· κατὰ τὸ «αἰψὸν» ἔτος». Καὶ συγγνωστέοι μὲν οἱ λοιποὶ, οἱ οὔτε μαθόντες οὔτε ζητήσαντές ποτε μαθεῖν περὶ Θεοδοσίου, ἀσύγνωστος δὲ Ζαθίρας, ὁ τὰ ἐν Βιέννῃ τύποις ἐκδοθέντα διβλία γινώσκων, καὶ Δημητρακόπουλος ὁ τὰ σφάλματα καὶ τὰς παραλείψεις τοῦ Σάθα πολυπραγμονῶν καὶ συμπληρῶν δῆθεν, καὶ μάλιστα ὁ διορθούμενος καὶ συμπληρούμενος Σάθας. Εἶχεν αὐτὸς οἰκειότητα πολλὴν πρὸς τὸν ἀλήστου μνήμης Σοφοκλέα Κωνστ. τὸν ἐξ Οἰκονόμων δε; πολλὰς αὐτῷ παρέσχε περὶ λογίμων ἐλλήνων εἰδήσεις, ἀγράπτους καὶ γραπτὰς· ἦν δὲ οὐ γραπτῆ μόνον ἀλλὰ καὶ τύποις ἐκδομένη ἢ εἰδησις περὶ Κουτουνίου Θεοδοσίου ἐν Α' τόμῳ «Σωζομένων ἐκκλησιαστικῶν τοῦ Οἰκονόμου συγγραμμάτων» (ἐν Ἀθήναις, 1862, σελ. 591), ὁ δὲ Σάθας ἔγραφεν ἔτη πέντε μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Α' τούτου τόμου· μανθάνομεν λοιπὸν ὅτι καὶ φιλογενῆς ἦν ἀνὴρ καὶ εὐσεβὴς ὁ Θεοδόσιος, τὰ τοῦ Μάρκου Εὐγενικοῦ κεφάλαια συλλογιστικὰ μεταγράψας ἀπὸ χειρογράφου τῆς ἐν Βενετίᾳ

εἰδικοθήκης· ἐπειδὴ δέ, καθ' ἃ γράφει Γεώργιος ὁ Βεντότης ἐν προλόγῳ τῶν Κεφαλαίων, ὁ Θεοδόσιος ἀπέστειλε ταῦτα πρὸς τὸν Εὐγένιον Βούλγαριν εἰς Ἅγιον Ὅρος ἵνα τύποις ἐκδοθῶσιν ἐκεῖ. ὁ δὲ Εὐγένιος ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν τῷ 1759, ὅτε γινώσκονται (Σάββα Νεοελλ. Φιλολογίας σελ. 605) τεθειμένα τὰ θεμέλια τυπογραφίας ἑλληνικῆς ἐν τῇ μνημ. Λαύρας, θὰ συμπεράνωμεν ὅτι κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ὁ Θεοδόσιος ἦν οὐχὶ νεανίας, καὶ θὰ δεχθῶμεν αὐτὸν γεννηθέντα περὶ τὰ 1730 - 35. Ἐξεδόθησαν δὲ τὰ Συλλογιστικὰ κεφάλαια καὶ τὸ σύγγραμμα κατὰ ἀκινδυνιστῶν ὁμοῦ τύποις Βεντότη, τῷ 1784, ἐν Βιέννῃ, εἰς μικρὸν βιβλίον, 12ου σχήματος, ἐκ σελίδων 117. Φρονῶ λοιπὸν ὅτι καὶ τὸ «Ἐορτολόγιον διὰ τὴν Βέρροϊαν» ἐξεδόθη μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1784—90 ἢ ἕως 1795, εἴπερ ἔζη ἔτι ὁ Κουτούσιος.

Τὸ τοπικὸν ἐν τύποις «Ἐορτολόγιον διὰ τὴν Βέρροϊαν τῆς Μακεδονίας» ἄρχεται ἀπὸ τοῦ μαρτίου μηνός, ἡ 4 σελίδος, καὶ λήγει εἰς τὴν 27 σελίδα ἢ Φεβρουαρίου 29 «στὸν Βίσεκτον», δύο σελίδων ἔτι (28, 29) περιεχοσῶν προσευχὰς εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν, εἰς τὴν Θεοτόκον καὶ εἰς τὸν φύλακα τῆς τοῦ ἀνθρώπου ζωῆς Ἄγγελον». Ἄρα τὸ Ἐορτολόγιον κατέχει τὰς σελίδας 4 - 27 δηλ. δύο δι' ἕκαστον μῆνα· δυστυχῶς ὁ μάρτιος ἔχει δύο μόνον ἑορτὰς σημειουμένας, ὁ δὲ ὀκτώβριος τέσσαρες, καὶ κατὰ ταύτας ἑορτάζοντο μόνον οἱ 40 μάρτυρες καὶ ὁ Εὐαγγελισμὸς — ὁ Λουκάς εὐαγγελιστής, ἡ ἁγία Ματρώνη, ὁ ἅγιος Δημήτριος, καὶ ὁ ἅγιος Νέστωρ, τῶν λοιπῶν ἁγίων ἀδοξολογητῶν μενόντων.

Μεταξὺ τῶν παραδόξως προσβαλλουσῶν τὴν ἀκοὴν ἑορτῶν τῶν βέρροϊέων ἀριθμῶ μνήμην «τῆς «Γοργοπήχο» καὶ «τῆς ἁγίας Φωτίδας» = 16 καὶ 20 αὐγούστου — «τῆς ἁγίας εἰ ἑρουσαλήμ» (γραπτὸν διὰ χειρὸς προστεθὲν εἰς τὴν 4 Σεπτεμβρίου), — «τοῦ ἀντιφωνητῆ» = 26 δεκεμβρίου, καθ' ἣν ἡμέραν αἱ ἀρχαιότεραι Ἐκκλησίαι ἐπανηγύριζον τὰ ἐπιλόχεια τῆς Θεοτόκου. Ἴσως δὲ παράδοξος καὶ ἡ μνεῖα «Ὅταν φωτίζουσι οἱ Παπάδες» = 5 Ἰανουαρίου, ἀντὶ τῆς

σημειωθῆ ἢ παραμονὴ τῶν Θεοφανείων, ἀφοῦ καὶ αἱ λέξεις αὗται ἦσαν καὶ τότε συνήθειαι εἰς τὴν ἀκοήν τοῦ χριστιανοῦ καὶ πάντοτε καταληπταί.

Τὸ Ἐορτολόγιον τῆς Βερρόιας ἀποτελεῖ τὴν ἔντυπον καὶ ἐπίσημον ἀπόδειξιν τοῦ προαιωνίου δικαιοῦματος τῶν μοναστηρίων καὶ τῶν ἐπὶ μέρος Ἐκκλησιῶν ὅπως ἐορτάζωσιν οὓς ἂν θέλωσιν ἄγιους καὶ ὁπόταν θέλωσιν, οὐδαμῶς ὑποχρεούμενα: νὰ ζητήσωσι τὴν ἄδειαν καὶ ἔγκρισιν τῆς προϊσταμένης αὐτῶν ἱεραρχίας. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἀνέπτυξα καὶ ἐν τῇ προλόγῳ τοῦ «Βυζαντινοῦ Ἐορτολογίου», συνοδικῶς ἐγκριθέντος ἐπὶ τοῦ μακαρίτου πατριάρχου Κωνσταντίνου Ε΄ τοῦ Βαλλιάρχου. Τοῦτο δ' ἀπετέλει μέρος τοῦ ἱεροῦ καθεστώτος ἀπὸ τῆς Δ', ἴσως καὶ ἀπὸ τῆς Γ' ἑκατονταετηρίδος. Οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἱστοριογράφοι Σωκράτης καὶ Σωζόμενος, ἐρευνῶντες τὰ τῶν κατὰ τύπους Ἐκκλησιῶν ἔθιμα καὶ ἤκιστα ἐνοχλούμενοι περὶ τῶν ἐν χώραις διαφόροις διαφορῶν (βιβλίων: Ε' κδ' καὶ Ζ' ιθ') τούτων, διδάσκουσι τὰ πλήθη τῶν πιστῶν ἀπὸ τῆς Ε' ἑκατονταετηρίδος ὅτι «εὐηθες καὶ μάλα δικαίως ὑπέλαβον, ἐθῶν ἕνεκεν ἀλλήλων χωρίζεσθαι, περὶ τὰ καίρια τῆς θρησκείας συμφωνούντας. Οὐ γὰρ δὴ τὰς αὐτὰς παραδόσεις περὶ πάντα ἕμοίαις, κἂν ὁμόδοξοι εἶεν, ἐν πάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις εὐρεῖν ἐστίν».

† Ὁ μέγας χαρτοφύλαξ
ΜΑΝΟΥΗΛ ΙΩ. ΓΕΔΕΩΝ

SISMANOGLIO
MEGARÒ